

Sporcu Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Spora Ait Değişkenler Açısından Ahlaki Karar Alma Tutumları

Bahri Gürpınar¹

Öz

Bu çalışmanın amacı hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak davranışları ile eğitim seviyesi, cinsiyet, sporculuk tecrübesi, spor branşı ve spor türü arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışma grubunu ortaokul ve lisede eğitim gören ve herhangi bir sporu lisanslı olarak yapmış ortalama yaşları 15,6 (Yaş aralığı: 11-19; SS = 2.11 yıl) olan 596 sporcu öğrenci (362 erkek ve 232 kız) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği" kullanılmıştır. Eğitim seviyesi, cinsiyet, sporculuk tecrübesi, spor branşı ve spor türüne göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Mevcut sonuçlar ahlaki karar alma tutum puanlarının kızlarda erkeklerden; ortaokul öğrencilerinde lise öğrencilerinden; temassız spor yapanlarda temassız spor yapanlardan ve tecrübesiz sporcu öğrencilerde tecrübeli sporcu öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca farklı spor branşlarını yapan öğrencilerin ahlaki karar alma tutumları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler

Hile
Yarışmaseverlik
Ahlaki karar alma
Altyapı sporları

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 16.06.2014
Kabul Tarihi: 30.11.2014
Elektronik Yayın Tarihi: 16.12.2014

DOI: 10.15390/EB.2014.3645

Giriş

Spor sağladığı sosyal etkileşim, disiplin, eğitim ve diğer avantajlardan dolayı gençlik aktivitelerinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Aynı zamanda kurala dayalı aktiviteler olduğu için ahlaki ikilemler için çeşitli çözümler önerir (Bredemeier ve Shields, 1994). Türkiye'nin "Ulusal Gençlik ve Spor Politikası"na (2012) göre, Türkiye dünyanın genç ve dinamik nüfusu ile ön plana çıkan ülkelerinden biridir. Bu genç nüfus, zararlı alışkanlıklardan korunmak için spor ve diğer aktiviteler vasıtasıyla doğru bir şekilde yönlendirilmelidir. Aynı zamanda çocuklara etik ve ahlaki değerlerin kazandırılması gençlik ve spor politikaları açısından önemli görülmektedir.

Antik Yunan'dan beri, "rekabetçi sporlar karakter gelişimi sağlar" görüşü vardır ve bu görüş modern çağda da popüler hale gelmiştir. Gücün ve ahlakın takım sporları yapanlarda eş zamanlı olarak geliştiğine inanılmaktadır. Günümüzde "spor karakter inşa eder" görüşü çok sayıda eğitim kurumunda popüler bir görüş haline gelmiştir (Bredemeier ve Shields, 2006). Spor yapmanın prososyal davranışların ve sportmenliğin gelişimini desteklediği kabul edilmektedir. Sporun, takım arkadaşlarıyla işbirliği geliştirmeyi, ahlaki ikilemleri tartışmayı ve çözüm bulmayı, öz-kontrol geliştirmeyi, cesaret göstermeyi, ekip çalışmasını ve dürüstlüğü öğrenmeyi sağlayan bir araç olduğu varsayılır (Weiss ve Bredemeier, 1990). Son yıllarda spor ahlaki sorunları ile ilgili yapılan çalışmalar

¹ Akdeniz Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Türkiye, bahrigurpinar@akdeniz.edu.tr

artmaktadır. Spora katılım gerçekten iyi bir karakter sağlamakta mıdır? Shields ve Bredemeier bu soruyu “Ne kadar çok çalışma yapılırsa yapılırsın böyle geniş ve belirsiz bir soruya cevap verilemez, spor deneyimleri sonsuz ve çeşitlidir ve karakter terimi çok farklı şekillerde tanımlanabilir, her spor branşı farklı olduğu gibi her spor katılımcısı da kendine hastır” şeklinde yanıtlamışlardır (Shields ve Bredemeier, 2007). Diğer taraftan, Kavussanu (2008) da sporun doğası gereği, başka bir kişiye yardım amacı ile yapılan herhangi bir gönüllü hareket (ör: sakatlanmış bir sporcuya yardım etmek) gibi geniş kapsamlı olumlu sosyal davranışlara neden olabileceği gibi, başka birini dezavantaja uğratmak için gönüllü hareket (ör: diğer sporcuları sakatlamaya çalışmak) gibi anti sosyal davranışlara da neden olduğunu iddia etmiştir.

Spora katılımın spor ortamı dışındaki ahlaki davranışlara ve karaktere olan etkileri ise belirsizdir. Spora katılım ile çocukların suç işlemesi arasında olumsuz ilişki olduğunu belirten çalışmalar vardır (Segrave ve Hastad, 1982; Segrave, Moreau ve Hastad, 1985). Ancak, spora katılım ve çocukların suç işlemesi arasında pozitif ilişki bildirilen bazı araştırmalar da vardır (Gardner et.al., 2009; Chiffriller et.al, 2013). Ayrıca Begg ve ark. (1996) da, artan çocuk suçlarının takım sporları katılımı ile değil, bireysel spor katılımı ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan, özellikle 1980’lerin ortalarından sonra, gençlerin spor ortamındaki eğilimlerini ölçmek ve değerlendirmek araştırmacılar arasında ilgi uyandırmıştır. Buradaki sorun sadece amaca uygun yeterli ölçek bulma zorluğu değil aynı zamanda ahlaki karar alma mekanizmalarının doğrulanmasına tutarlılık sağlayacak ve aynı zamanda eğitimcilerin müdahalelerine izin verecek kavramsal çerçevenin belirlenmesinden çıkmıştır (Gonçalves et.al., 2010). Daha sonra fair play ve sportmenlik ile ilgili ölçeklerle genç sporcularda ahlaki eğilimleri değerlendirmek araştırmacıların konusu olmuştur (Boixadós ve Cruz, 1995, Vallerand et.al., 1997). Akabinde, spor ortamındaki ahlaki eğilimleri ölçmek üzere Genç Sporcuların Ahlaki Karar Alma Tutumları (Lee et.al., 2007), Sporda Ahlaki Çözülme (Boardley ve Kavussanu, 2007), Sporda Olumlu Sosyal ve Olumsuz Sosyal Davranış (Kavussanu ve Boardley, 2009) ve Sporda Ahlaki İçerik Yargısı (Proios, 2010) isimlerinde birçok ölçek geliştirilmiş ve spor ahlaki araştırmalarında ciddi bir artış meydana gelmiştir. Spor ortamındaki ahlaki araştırmalarının önemli amacı, etik dışı davranışların gelişiminde etkili olabilen faktörleri tanımlamaktır. Bu ölçekler spor ortamında meydana gelen ikilemlere dair örnekleri, olası spor senaryolarını ve bu ikilemlerde sergilenen tutumları içerir.

Zaman içerisinde geliştirilen ölçeklerden biri de Lee ve ark. (2007) tarafından geliştirilen Genç Sporcularda Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği’dir. Bu ölçeğin özelliği altyapı sporlarında istenmeyen davranışlardan olan hile ve yarışmaseverliği ölçmesidir. Hilenin ölçülmesi neden önemlidir? Bir çalışmada Lickona (1996), Amerikan toplumundaki en önemli problemlerden birinin hile yalan söyleme ve hırsızlık gibi sahtekârlıklar olduğunun altını çizmiş ve iyi bir karakter eğitimi için sahtekârlık ve diğer ahlaki problemlerin karakter eğitiminin 11 prensibiyle çözülmesi gerektiğini belirtmiştir (daha fazla bilgi için Lickona, 1996). Bu problem aslında Amerikan toplumu kadar dünyadaki diğer toplumlar için de önemli bir sorundur. Hile ve yarışmaseverlik terimlerini kavramsal ve fonksiyonel olarak tanımlamak zor olabilir. Hile “haksız avantaj elde etmek için kuralları çiğnemek ve yakalanmamak” anlamına gelir (Loland, 1998). Yarışmaseverlik ise “istenilen amaca ulaşmak için şüpheli ve olası tüm yöntemleri yakalanmadan kullanmak ve kuralların sınırlarını zorlamak” olarak tarif edilmiştir (Lumpkin et.al., 2003). Literatürde bu ölçeğin tamamını ya da bir kısmını kullanarak yapılan değişik türde çalışmalar vardır. Palou ve ark. (2013), antrenör tarafından oluşturulan göreve dönük bir ortamın hile ve yarışmaseverlikle ilişkisi yokken antrenör tarafından egoya dönük oluşturulmuş ortamın yüksek seviyede hile ve yarışmaseverlikle ilgili olduğunu ve aile tarafından oluşturulmuş motivasyonel bir ortamın hile ve yarışmaseverliği kabul etmekle ilgili olmadığını ifade etmişlerdir. Koul (2012), hileye olan istekliliğin erkeklerde kadınlardan daha fazla olduğunu belirtmiştir. Ponseti ve ark. (2012), hile ve yarışmaseverliği kabul etmenin erkeklerde kadınlardan daha fazla olduğunu ve spor türüne göre ise futbolda basketbol ve hentboldan fazla olduğunu işaret etmişlerdir. Wagnsson ve ark. (2012) anne ve babaların oluşturduğu endişeye yol açan ortamın hile ve yarışmaseverliği kabul etmekle ilişkili olduğunu öğrenme ve eğlenceli ortamın ise hile ve yarışmaseverliği kabul etmekle ilişkisi olmadığını bulmuşlardır. Kaye ve Ward (2010) hilenin

erkeklerde bayanlardan, ikinci sınıflarda birinci sınıflardan, yaşlılarda gençlerden ve temaslı sporlarda temassız sporlardan daha fazla olduğunu dile getirmişlerdir. Lee ve ark. (2007) ise hile ve yarışmaseverliği kabul etmenin erkeklerde kızlardan; daha yaşlı sporcularda (14-16 yaş) daha genç sporculardan (11-13 yaş) ve takım sporcularında bireysel sporculardan anlamlı şekilde fazla olduğunu; adilce kazanmayı korumanın ise kadınlarda daha yüksek olduğunu işaret etmişlerdir.

Araştırmalara bakıldığında ahlaki araştırmaların son 20 yılda dünyada özellikle de Amerika ve Avrupa ülkelerinde popüler olduğu açıkça görülmektedir. Türkçe alanyazında ise bu konu yeni bir alandır. Türkçede altyapı sporlarındaki ahlaki davranışları ölçen ölçekler olmadığından bu alanda neredeyse hiç çalışma yapılmamıştır. Sonuç olarak bu çalışmanın amacı genç sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarını eğitim seviyesi, cinsiyet, spor tecrübesi, spor branşı ve spor türüne göre belirlemektir. Bu çalışma gençlerin etik dışı davranışlarını ve ahlaki kararlarını anlamamıza katkıda bulunacaktır. Böyle bir bilgi antrenörlere, öğretmenlere ve ailelere genç sporcuların gelişimsel programını hazırlarken de yararlı olacaktır. Ayrıca spor türüne özgü ahlaki sorunlara işaret edilecektir. Sonuçlar kültürler arası karşılaştırmalarda da kullanılabilir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma Nedensel Karşılaştırmalı Araştırma Modeli esas alınarak planlanmış bir çalışmadır. Bu araştırma modeli ile olmuş bitmiş bir olgunun sonuçlarına etki eden nedenler ortaya koyulur (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ankara ve Antalya'da lise (423 kişi) ve ortaokullarda (171 kişi) öğrenim gören ve herhangi bir sporu lisanslı olarak yapmış 6-12. sınıflar (6. Sınıf=54; 7.Sınıf=41; 8.Sınıf=76; 9.Sınıf=119; 10.Sınıf=112; 11.Sınıf=74; 12.Sınıf=118 kişi) arasındaki öğrenciler oluşturmuştur. Çalışma grubu seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk ve ark., 2011). Araştırmaya 620 öğrenci katılmış ölçeklerin uygun işaretlenmeyenleri elendikten sonra toplam 594 öğrencinin verileri değerlendirilmiştir (362 erkek, 232 kız; Ortalama yaş=15,6±2.11; 11-19 yaş arası; ortalama spor tecrübesi=4,01±2,59; 1-14 yıl arası). Çalışmaya katılan öğrenciler 18 farklı spor branşında lisanslı olarak spor yapmaktadır (basketbol=97; futbol=200; hentbol=99; voleybol=135; atletizm=9; amerikan futbolu=2; badminton=4; boks=1; eskrim=7; güreş=10; judo=2; karate=3; kickboks=4; muay thai=1; taekwondo=3; tenis=2; wushu=3 ve yüzme=12 kişi). Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma ile ilgili ölçeklerin uygulanması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Aracı ve Analiz

Araştırmada veri toplama aracı olarak Lee, Whitehead ve Ntoumanis (2007) tarafından sporcuların ahlaki karar alma tutumlarını ölçmek üzere geliştirilen "Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği" (Attitudes to Moral Decision-making in Youth Sport Questionnaire - AMDYSQ) kullanılmıştır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlamasını Gürpınar (2014) yapmıştır. Orijinal ölçek 9 maddeli ve 3 alt boyutlu ve Kesinlikle Katılmıyorum (1) ve Kesinlikle Katılıyorum (5) arasında puanlanan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin alt boyutlarını yarışmaseverliği benimsemek (örn: Bazen rakibimi tahrik etmeye çalışırım.), hileyi benimsemek (örn: Kazanmama yardımcı olacağını düşünürsem hile yaparım.) ve adilce kazanmayı korumak (örn: Kazanmak ve kaybetmek hayatın bir parçasıdır.) oluşturmaktadır. Ahlaki karar alma tutumlarını ölçmeye yönelik maddelerden 6 adedi olumsuz (1, 2, 4, 5, 6 ve 8. maddeler) ve 3 adedi de olumlu (3, 7 ve 9. maddeler) anlam taşımaktadır. Olumlu maddeler puanlanırken "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı "5" ile ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı ise "1" ile puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında da " Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı "5" ile "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı da "1" ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının daha olumlu; düşük puanların ise daha olumsuz olduğu anlamına gelmektedir.

Veri analizleri SPSS 18 ile yapılmıştır. Karşılaştırmalı istatistikler için Tek Yönlü MANOVA testi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma için Bonferroni Testi kullanılmıştır. Varyans-kovaryans matrislerinin homojenliği Box's M testi ile belirlenmiştir. Ayrıca frekans ve tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır.

Bulgular

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumları tek yönlü MANOVA ile cinsiyet, eğitim seviyesi, spor türü, sporculuk tecrübesi ve spor branşı değişkenlerine göre incelenmiştir. MANOVA analizinin yapılması için gerekli olan Box's M testinin istatistiksel olarak anlamlı olmaması varyans-kovaryans matrislerinin homojenliği varsayımının karşılandığını gösterir. Bu test için anlamlılık ölçütünün denek sayısı çok olduğu durumlarda, .001 (Pallant, 2005) olarak alınması önerilmektedir. Bu ölçüte göre tüm analiz edilen parametrelerde kovaryans matrislerinin homojenliği varsayımı karşılanmıştır.

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Farklı cinsiyete sahip öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarını saptamak amacıyla, sporcu öğrencilere ölçek uygulanmış, sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına Ait n, Ort. ve Ss Değerleri

Ölçek	Cinsiyet	N	Ort	SS
Hileyi Benimsemek	Kız	232	3,97	1,07
	Erkek	362	3,74	1,12
	Toplam	594	3,83	1,10
Yarışmaseverliği Benimsemek	Kız	232	3,41	1,03
	Erkek	362	2,88	1,03
	Toplam	594	3,09	1,06
Adilce Kazanmayı Korumak	Kız	232	4,34	0,77
	Erkek	362	4,09	0,90
	Toplam	594	4,18	0,86

Tablo 1'de görüldüğü gibi, tüm parametrelerde kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksektir. Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere tek yönlü MANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Sporcu Öğrencilerin Hileyi Benimsemek, Yarışmaseverliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak Puanlarının Varyans Analizi

Etki	λ	F	Hipotez sd	Hata sd	P	η^2
Intercept	,031	6189,21	3,00	590,00	,000	,969
Cinsiyet	,923	16,43	3,00	590,00	,000	,077

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin ölçeğin alt boyutlarından almış oldukları puanlar MANOVA ile incelenmiştir (Tablo 2). MANOVA sonuçları sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine işaret etmektedir (F (3, 590)= 16,43, p= .000; Wilk's λ = 0.923, η^2 = .077). Bununla birlikte, sporcu öğrencilerin hileyi benimsemek alt boyutundan (F (1, 592)= 6,39, p= .012; η^2 = .011), yarışmaseverliği benimsemek alt boyutundan (F (1, 592)= 37,88, p= .000; η^2 = .060) ve adilce kazanmayı korum alt boyutundan (F (1, 592)= 12,31, p= .000; η^2 = .020) almış oldukları puanların kızların lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Kızların hileyi ve yarışmaseverliği erkeklerden daha az benimsedikleri adilce kazanmayı ise daha çok korudukları söylenebilir.

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının eğitim seviyesi değişkenine göre incelenmesi

Farklı eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarını saptamak amacıyla, sporcu öğrencilere ölçek uygulanmış, sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına Ait n, Ort. ve Ss Değerleri

Ölçek	Eğitim Seviyesi	N	Ort.	SS
Hileyi Benimsemek	Ortaokul	171	3,96	1,11
	Lise	423	3,78	1,10
	Toplam	594	3,83	1,10
Yarışmaseverliği Benimsemek	Ortaokul	171	3,33	1,12
	Lise	423	2,99	1,02
	Toplam	594	3,09	1,06
Adilce Kazanmayı Korumak	Ortaokul	171	4,21	0,97
	Lise	423	4,17	0,81
	Toplam	594	4,18	0,86

Tablo 3’de görüldüğü gibi, tüm parametrelerde ortaokul öğrencilerin puan ortalamaları lise öğrencilerden daha yüksektir. Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere tek yönlü MANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Seviyesine Göre Sporcu Öğrencilerin Hileyi Benimsemek, Yarışmaseverliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak Puanlarının Varyans Analizi

Etki	λ	F	Hipotez sd	Hata sd	P	η^2
Intercept	,037	5084,73	3,00	590,00	,000	,963
Eğitim Seviyesi	,980	4,04	3,00	590,00	,000	,020

MANOVA sonuçları sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine işaret etmektedir ($F(3, 590) = 4,04$, $p = .000$; Wilk’s $\lambda = 0.980$, $\eta^2 = .020$). Aynı zamanda, sporcu öğrencilerin hileyi benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 3,01$, $p = .083$; $\eta^2 = .005$) ve adilce kazanmayı korum alt boyutundan ($F(1, 592) = 0,21$, $p = .651$; $\eta^2 = .000$) aldıkları puanlar anlamlı farklılık göstermemiştir. Yarışmaseverliği benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 12,17$, $p = .001$; $\eta^2 = .020$) almış oldukları puanların ortaokul öğrencilerinin lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin yarışmaseverliği lise öğrencilerinden daha az benimsedikleri söylenebilir.

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor branşı değişkenine göre incelenmesi

Farklı spor branşını yapan sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarına ait sonuçlar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Farklı Spor Branşı Yapan Öğrencilerin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına Ait n, Ort. ve Ss Değerleri

Ölçek	Spor Branşı	N	Ort.	SS
Hileyi Benimsemek	Basketbol	97	3,76	1,21
	Futbol	200	3,57	1,15
	Hentbol	99	3,79	1,02
	Voleybol	135	4,21	0,92
	Diğer	63	4,03	1,06
	Toplam	594	3,83	1,10
Yarışmaseverliği Benimsemek	Basketbol	97	2,94	1,07
	Futbol	200	2,86	1,04
	Hentbol	99	3,24	1,02
	Voleybol	135	3,44	1,04
	Diğer	63	3,06	1,03
	Toplam	594	3,09	1,06
Adilce Kazanmayı Korumak	Basketbol	97	4,26	0,83
	Futbol	200	3,94	1,00
	Hentbol	99	4,23	0,71
	Voleybol	135	4,41	0,68
	Diğer	63	4,28	0,81
	Toplam	594	4,18	0,86

Farklı spor branşı yapan sporcuların ahlaki karar alma tutumları puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere MANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Spor Branşına Göre Ahlaki Karar Alma Tutumları Puanlarının Varyans Analizi Sonuçları

Etki	λ	F	Hipotez sd	Hata sd	P	η^2
Intercept	,033	5790,00	3,00	587,00	,000	,967
Spor Branşı	,900	5,27	12,00	1553,35	,000	,035

MANOVA sonuçları sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor branşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine işaret etmektedir (F (12, 1553)= 5,27, p= .000; Wilk's λ = 0.900, η^2 = .035). Farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Bonferroni testi yapılmış sadece anlamlı farklılık olan parametreler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Farklı Spor Branşı Yapan Öğrencilerin Hileyi Benimsemek, Yarışmaseverliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak Puanlarının Varyans Analizi

Bağımlı Değişken	KT	sd	KO	F	P	η^2	P Fark
Hileyi Benimsemek	36,641	4	9,160	7,856	,000	,051	V>B,F,H; D>F
Yarışmaseverliği Benimsemek	31,840	4	7,960	7,357	,000	,048	V>B,F; H>F
Adilce Kazanmayı Korumak	20,463	4	5,116	7,253	,000	,047	B,V>F

B=Basketbol, F=Futbol H=Hentbol, V=Voleybol, D=Diğer Sporlar

Sporcu öğrencilerin hileyi benimsemek alt boyutundan ($F(4, 589) = 7,856, p = .000; \eta^2 = .051$), yarışmaseverliği benimsemek alt boyutundan ($F(4, 589) = 7,357, p = .000; \eta^2 = .048$) ve adilce kazanmayı korumak alt boyutundan ($F(4, 589) = 7,253, p = .000; \eta^2 = .047$) almış oldukları puanların anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Genel anlamda tablo değerlendirilirse Futbol sporuyla uğraşan öğrencilerin ahlaki karar alma tutum puanlarının diğer branşlardan düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca voleybol sporuyla uğraşan sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutum puanları diğer sporları yapan öğrencilerden yüksek çıkmıştır.

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor türü değişkenine göre incelenmesi

Farklı spor türlerini yapan sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarına ait sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Farklı Spor Türlerini Yapan Öğrencilerin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına ait n, Ort. ve Ss Değerleri

Ölçek	Spor Türü	N	Ort.	SS
Hileyi Benimsemek	Temaslı	432	3,70	1,14
	Temassız	162	4,14	0,92
	Toplam	594	3,83	1,10
Yarışmaseverliği Benimsemek	Temaslı	432	2,95	1,05
	Temassız	162	3,47	1,01
	Toplam	594	3,09	1,06
Adilce Kazanmayı Korumak	Temaslı	432	4,09	0,90
	Temassız	162	4,42	0,68
	Toplam	594	4,18	0,86

Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere tek yönlü MANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Spor Türüne Göre Sporcu Öğrencilerin Hileyi Benimsemek, Yarışmaseverliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak Puanlarının Varyans Analizi

Etki	λ	F	Hipotez sd	Hata sd	P	η^2
Intercept	,035	5398,20	3,00	590,00	,000	,965
Spor Türü	,926	15,76	3,00	590,00	,000	,074

Spor branşları arasındaki farklar, branşları farklı bir bakış açısıyla (spor türü) değerlendirmeye neden olmuştur. Bire bir mücadele ve fiziksel temas içeren sporlar temaslı olarak; her hangi bir fiziksel temas gerektirmeyen sporlar ise temassız sporlar olarak ele alınmıştır. MANOVA (Tablo 9) sonuçları sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine işaret etmektedir ($F(3, 590) = 15,76, p = .000$; Wilk's $\lambda = 0.926, \eta^2 = .074$). Bununla birlikte, sporcu öğrencilerin hileyi benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 24,57, p = .000; \eta^2 = .040$), yarışmaseverliği benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 29,30, p = .000; \eta^2 = .047$) ve adilce kazanmayı korum alt boyutundan ($F(1, 592) = 18,01, p = .000; \eta^2 = .030$) almış oldukları puanların temassız spor yapan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Temassız spor yapanların hileyi ve yarışmaseverliği temaslı spor yapanlardan daha az benimsedikleri adilce kazanmayı ise daha çok korudukları söylenebilir.

Sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor tecrübesi değişkenine göre incelenmesi

Farklı spor tecrübesine sahip sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarına ait sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Farklı Spor Tecrübesine Sahip Öğrencilerin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına ait n, Ort. ve Ss Değerleri

Ölçek	Spor Tecrübesi	N	Ort	SS
Hileyi Benimsemek	1-3 yıl (Tecrübesiz)	282	3,95	1,06
	4 ve üstü (Tecrübeli)	312	3,72	1,14
	Toplam	594	3,83	1,10
Yarışmaseverliği Benimsemek	1-3 yıl (Tecrübesiz)	282	3,29	1,08
	4 ve üstü (Tecrübeli)	312	2,91	1,02
	Toplam	594	3,09	1,06
Adilce Kazanmayı Korumak	1-3 yıl (Tecrübesiz)	282	4,16	0,91
	4 ve üstü (Tecrübeli)	312	4,21	0,81
	Toplam	594	4,18	0,86

Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere tek yönlü MANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Spor Tecrübesine Göre Sporcu Öğrencilerin Hileyi Benimsemek, Yarışmaseverliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak Puanlarının Varyans Analizi

Etki	λ	F	Hipotez sd	Hata sd	P	η^2
Intercept	,031	6096,98	3,00	590,00	,000	,969
Spor Tecrübesi	,964	7,24	3,00	590,00	,000	,036

MANOVA sonuçları sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının spor tecrübesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine işaret etmektedir $F(3, 590) = 7,24, p = .000$; Wilk's $\lambda = 0.964, \eta^2 = .036$). Aynı zamanda, sporcu öğrencilerin hileyi benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 6,38, p = .012; \eta^2 = .011$) ve yarışmaseverliği benimsemek alt boyutundan ($F(1, 592) = 21,68, p = .000; \eta^2 = .032$) aldıkları puanlar tecrübesiz sporcuların lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Adilce kazanmayı korumak alt boyutundan ($F(1, 592) = 0,46, p = .498; \eta^2 = .001$) almış oldukları puanların anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Tecrübeli sporcuların hileyi ve yarışmaseverliği tecrübesiz sporculardan daha çok kabul ettikleri görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının eğitim seviyesine, cinsiyete, sporculuk tecrübesine ve spor türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir. Bu çalışmanın ilk amacı ahlaki tutumları cinsiyet farkına göre değerlendirmektir. İncelenen denekler için, erkek öğrencilerin ahlaki karar alma tutum puanlarının kızlardan daha düşük olduğu bulunmuştur. Cinsiyet farkına ait bu sonuç geçmiş çalışmalarla paralellik göstermektedir (Koul, 2012; Ponseti et.al, 2012; Kaye ve Ward, 2010; Lee et.al 2007, Givernau ve Duda, 2002; Duda et. al., 1991). Weiss ve Bredemeier (1990) da erkeklerin sporda saldırganlığı daha çok kabul ettiğini ve böylece sportmenlik dışı davranışlara daha yatkın olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar kızların hile ve yarışmaseverliği desteklemedikleri ve adilce kazanmayı daha çok benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Esasen kızlar kurallara uygun oynanan sporlara katılmayı daha çok severler, diğerlerinin eksiklerinden yararlanmazlar ve hayattaki diğer şeylerin daha önemli olduğunun farkındadırlar. Böylece bu çalışmadaki kızların yaptıkları sporlarda, etik davranışı erkeklere oranla daha çok benimsedikleri söylenebilir. Cinsiyet farklılıkları her iki cinsde dayatılan erkeklik ve kadınlığa dayalı eğilimlerle ve davranışlarla veya erkeklere ve kadınlara farklı empoze edilmiş ayrımcı sosyalleşmenin sonucu ile açıklanabilir. Ancak bu farklılıkların sebeplerini araştırmak ve bunları ortadan kaldırmayı sağlayacak önlemler üzerinde çalışmak yararlı olabilir.

Bu çalışmanın ikinci amacı sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarını eğitim seviyelerine ve spor tecrübelerine göre incelemektir. Hileyi ve yarışmaseverliği benimsemek davranışı liseli ve tecrübeli öğrencilerde ortaokullu ve tecrübesiz öğrencilerden daha fazladır. Kavussanu ve ark. (2006), 3 yaş grubunu karşılaştırmış (17, 15 ve 13 altı) ve en yaşlı grubun en genç gruptan anlamlı şekilde daha az prososyal davranışlar sergilediğini ve diğer iki gruptan daha fazla antisosyal davranış sergilediğini belirtmiştir. Kaye ve Ward (2010), hilenin ikinci sınıflarda birinci sınıflardan daha fazla olduğunu büyükler kategorisinde spor yapanlarda ise küçükler kategorisinde spor yapanlardan fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Lee ve ark. (2007), hileyi ve yarışmaseverliği benimsemenin yaşça büyük sporcularda (14-16 yaş) yaşça küçük sporculardan (11-13 yaş) anlamlı şekilde fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmaya benzer sonuçlar literatürde rapor edilmiştir. Aynı zamanda rekabet seviyesi arttıkça saldırganlığın arttığına gösteren çalışmalar da vardır (Coulomb-Cabagno ve Rasclé, 2006). Bu bulgular, sporcu öğrencilerin ergenliğe yaklaştıkça hile ve yarışmaseverlik gibi antisosyal davranışlara başvurduklarını belirtmektedir. Rekabet seviyesi arttıkça galibiyet daha önemli hale geldiği için yaşça büyük sporcuların takımlarına avantaj kazandırmak adına anti sosyal davranışlara yöneldiğini de söylemek mümkündür.

Bu çalışmanın üçüncü amacı sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarını spor ile ilgili değişkenlere göre karşılaştırmaktır. Açıkça görülmektedir ki, voleybol oynayan öğrencilerin ahlaki karar alma tutum puanları tüm alt boyutlarda diğer sporları yapan öğrencilerden yüksektir. Aynı zamanda tüm alt boyutlarda futbol oynayan öğrencilerin puanları diğer tüm sporları yapan öğrencilerden düşüktür. Bu sonuçlar spor türlerini başka bir bakış açısıyla değerlendirmeye neden olmuştur. Voleybol temassız ve futbol da temaslı bir spor olduğundan spor branşları arasındaki bu ilginç fark, spor branşlarını temaslı ve temassız olarak ayırma fikrini ortaya çıkarmıştır. Lee ve ark. (2007) takım sporu yapan sporcuların bireysel spor yapan sporculardan daha düşük ahlaki karar alma puanları olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada da takım sporu ve bireysel spor farklılıkları test edilebilirdi ancak sporcu sayıları arasındaki fark büyük (533 takım, 61 bireysel) olduğu için bu karşılaştırma yapılmamıştır. Tsai ve Fung (2005), voleybolcuların basketbolculara oranla sportmenliği daha çok önemsediklerini ortaya koymuşlardır. Tucker ve Parks (2001), ise saldırgan davranışların temaslı ve temassız sporlarda mücadele içeren sporlardan daha az olduğunu ifade etmişlerdir. Literatüre ve bu çalışmanın sonuçlarına göre bir spor dalında temas oranı arttığında aynı zamanda anti sosyal davranışlar da artmaktadır. Upton (2011), spordaki hileye olan tutumların oyunun bir parçası sayıldığını belirtmiştir. Hile ve yarışmaseverlik gibi anti sosyal tutumlara ne tür spor ortamları ya da baskılar neden olmaktadır? Bu durumda şöyle bir sorun ortaya çıkmaktadır. Bir davranışı hile olarak gören bir sporcuyla aynı davranışı hile olarak görmeyen sporcunun ahlaki ve değer yargıları

aynı mıdır? Bazen sporcuların yaptığı sert fauller ya da hareketler taktiksel bir faul olarak görülür ve herkes tarafından sıradan ve basit bir hareket olarak algılanır. Bazen bir oyuncu sayıyı ya da golü engellemek adına rakibe faul yapmadığında ya da rakibin haksızca cezalandırıldığını gören sporcu durumu düzeltmeye çalıştığında, takım arkadaşları, antrenörü ve taraftarları onu eleştirebilmektedir. Bazı spor dalları diğerlerinden daha popüler olduğundan o sporda kazanma baskısı daha fazla olmakta ve bu da sporcuları anti sosyal davranışlara yöneltebilmektedir. Savunulan bu görüşler doğrultusunda futbol sporu diğer sporlardan daha fazla anti sosyal davranış içerebilir. Oyundaki temas oranının artması mücadelenin artmasına yol açacak ve böylelikle galip gelmek zorlaşacak ve galibiyet adına haksız avantajlar ve hileler şartlar zorlaştığı için daha da artabilecektir. Gelecekteki çalışmalar spor ortamı ile ahlaki tutumlar arasındaki ya da kazanma baskısı ile ahlaki tutumlar arasındaki ilişkiyi araştırabilir.

Bu çalışmadaki bulgular sonucunda, sporcu öğrencilerin ahlaki karar alma tutumlarının cinsiyet, eğitim seviyesi, spor branşı, spor türü ve spor tecrübesi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Spor ortamında meydana gelen anti sosyal davranışlar adına öğrenciler daha çok bilinçlendirilmelidirler. Bu bilinçlendirmede ailenin, öğretmenlerin ve antrenörlerin sorumluluğu büyüktür. Spor ortamları becerilerin yarıştırdığı ortamlardır ve bu yarışlarda kimse hile ve yarışmaseverlik gibi anti sosyal davranışlara başvurmamalıdır aynı zamanda dürüstlüğün kazanmaktan önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Bu çalışma Türkiye'deki sporcu öğrencilerin mevcut ahlaki karar alma tutumlarını ortaya koymak adına planlanmıştır. Bandura ve ark. (1967) göre, çocuklar davranış kalıplarını ve standartlarını sadece anne babalarında değil aynı zamanda kardeşlerinde, akranlarında ve diğer yetişkinlerde tekrar tekrar gözlemlerler. Eğer sporcular takım arkadaşının veya en iyi arkadaşının sportmenlik dışı bir davranışı onayladığını düşünürse; sporcuların bu tür davranışı onaylama olasılığı daha yüksek olacaktır. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre de (1977), sporcuların hile, saldırganlık ve diğer anti sosyal davranışları takım arkadaşları ve antrenörleri gibi sosyal gruplarla etkileşerek öğrendiklerini söylemek akla uygundur. Sporcular takım normlarını spor hayatları boyunca öğrenip kabul etmektedirler. Her spor ortamı tektir ve farklıdır. Yani spor ortamından kaynaklı farklılıklar anti sosyal davranışların branşa göre farklılaşmasına neden olabilir. Bu bilgiler ışığında gelecek araştırmalar ahlaki karar alma tutumları ile algılanan motivasyonel ortam ve hedef yönelimleri arasında ilişkiyi araştırmak üzere oluşturulabilir.

Sonuç olarak, sporcu öğrencilerin kendi ahlaki değer yargularını geliştirmeye yardımcı olacak doğru tutuma, doğru spor etiğine ve ahlaki standarda sahip olması gerekir. Benzer şekilde, sporcular spordaki ahlaka önem verirlerse sportmenlik ve fair playin anlamını anlayacaklardır. Gençlerdeki olumlu gelişimin otomatik bir şekilde gerçekleşmediğinin, aksine spor geleceklere oluşturulurken dikkat edilmesi gereken birçok faktöre bağlı olduğunun farkına varılmalıdır.

Kaynakça

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. General Learning Press. 305-316.
- Bandura, A., Grusec, J. E. ve Menlove, F. L. (1967). Some social determinants of self-monitoring reinforcement systems. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(4), 16-23.
- Begg, D. J., Langley, J. D., Moffitt, T. ve Marshall, S. W. (1996). Sport and delinquency: An examination of the deterrence hypothesis in a longitudinal study. *British Journal of Sport Medicine*, 30(4), 335-341.
- Boardley, I. D. ve Kavussanu, M. (2007). Development and validation of the moral disengagement in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29(5), 608-628.
- Boixadós, M. ve Cruz, J. (1995). Construction of a fair play attitude scale in soccer. *Proceedings of the IX European Congress on Sport Psychology*. Brussels: Belgian Federation of Sport Psychology (pp.4-11).
- Bredemeier, B. L. ve Shields, D. L. (2006). Sports and character development. *President's Council on Physical Fitness and Sports Research Digest*, 7(1), 1-8.
- Bredemeier, B. ve Shields, D. (1994). *Applied ethics and moral reasoning in sports*. In J. Rest ve D. Narvaez (Eds.), *Moral development in the professions: Psychology and applied ethics* (pp. 173-187). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, 9. Baskı.
- Chiffreller, H., Falcone, G. N., Mayers, L. ve Hornung, J. (2013). Factors, And Correlates in the Prevalence of Adolescent Delinquency: Do Sports Involvement Non-Sports Involvement Matter?. *Global Journal of Human-Social Science Research*, 13(5), 1-10.
- Coulomb-Cabagno, G. ve Rasclé, O. (2006). Team sports players' observed aggression as a function of gender, competitive level, and sport type. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(8), 1980-2000.
- Duda, J. L., Olson, L. K. ve Templin, T. J. (1991). The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(1), 79-87.
- Gardner, M., Roth, J. ve Brooks-Gunn, J. (2009). Sports Participation and Juvenile Delinquency: The Role of the Peer Context among Adolescent Boys and Girls with Varied Histories of Problem Behavior. *Developmental Psychology*, 45(2), 341-353.
- Guivernau, M. ve Duda, J. L. (2002). Moral atmosphere and athletic aggressive tendencies in young soccer players. *Journal of Moral Education*, 31(1), 67-85.
- Gonçalves, C. E., e Silva, M. J. C., Cruz, J., Torregrosa, M. ve Cumming, S. (2010). The effect of achievement goals on moral attitudes in young athletes. *Journal of Sports Science and Medicine*, 9(4), 605-611.
- Gürpınar, B. (2014). Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Bir Türk Örneğinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 405-412.
- Kavussanu, M. (2008). Moral behavior in sport: A critical review of the literature. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(2), 124-138.
- Kavussanu, M. ve Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31(1), 97-117.
- Kavussanu, M., Seal, A. R. ve Phillips, D. R. (2006). Observed prosocial and antisocial behaviors in male soccer teams: Age differences across adolescence and the role of motivational variables. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(4), 326-344.
- Kavussanu, M., Stamp, R., Slade, G. ve Ring, C. (2009). Observed prosocial and antisocial behaviors in male and female soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(S1), 62-76.
- Kaye, M. P. ve Ward, K. P. (2010). Participant-related differences in high school athletes' moral behavior. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 12(1), 1-17.

- Koul, R. (2012). Multiple motivational goals, values, and willingness to cheat. *International Journal of Educational Research*, 56, 1-9.
- Lee, M. J., Whitehead, J. ve Ntoumanis, N. (2007). Development of the attitudes to moral decision-making in youth sport questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 8(3), 369-392.
- Lickona, T. (1996). Eleven principles of effective character education. *Journal of Moral Education*, 25(1), 93-100.
- Loland, S. (1998). *Fair play: historical anachronism or topical ideal?* In: Ethics and sport. Ed: McNamee, M. J. ve Parry, S. J. London and New York: Routledge. (pp. 79-103).
- Lumpkin, A., Stoll, S. K. ve Beller, J. M. (2003). *Sport ethics: Applications for fair play*. 3rd ed. McGraw-Hill.
- Pallant, J. (2010). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS*. McGraw-Hill.
- Palou, P., Ponseti, F. J., Cruz, J., Vidal, J., Cantallops, J., Borràs, P. A. ve Garcia-Mas, A. (2013). Acceptance of Gamesmanship and Cheating In Young Competitive Athletes In Relation To the Motivational Climate Generated By Parents & Coaches. *Perceptual & Motor Skills*, 117(1), 290-303.
- Ponseti, F. J., Palou, P., Borràs, P. A., Vidal, J., Cantallops, J., Ortega, F., Boixados, M., Sousa, C., Garcia-Calvo, T. ve Garcia-Mas, A. (2012). El Cuestionario de Disposición al Engaño en el Deporte (CDED): su aplicación a jóvenes deportistas. *Revista de Psicología del Deporte*, 21(1), 75-80.
- Proios, M. (2010). Development and validation of a questionnaire for the assessment of moral content judgment in sport. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 8(2), 189-209.
- Shields, D. L. ve Bredemeier, B. L. (2007). *Advances in sport morality research*. In: Handbook of sport psychology. Ed: Tenenbaum, G. ve Eklund, R. C. New York: Wiley. (pp. 662-684).
- Segrave, J. O. ve Hastad, D. N. (1982). Delinquent behavior and interscholastic athletic participation. *Journal of Sport Behavior*, 5(2), 96-111.
- Segrave, J. O., Moreau, C. ve Hastad, D. N. (1985). An investigation into the relationship between ice hockey participation and delinquency. *Sociology of Sport*, 2(4), 281-298.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Telama, R. ve Liukkonen, J. (1999). The relationship between goal orientation, prosocial behavior, and physical activity among school children. In Paper presented at "Youth Sports in the 21st Century", May 1999, Institute for the Study of Youth Sports, Michigan State University, East Lansing, Michigan.
- Tsai, E. ve Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *Athletic Insight*, 7(2), 37-46.
- Tucker, L. W. ve Parks, J. B. (2001). Effects of gender and sport type on intercollegiate athletes' perceptions of the legitimacy of aggressive behaviors in sport. *Sociology of Sport Journal*, 18(4), 403-413.
- Ulusal Gençlik Ve Spor Politikası Belgesi, (2012). 638 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 İnci Maddesine Göre Bakanlar Kurulu Kararı, *T. C. Resmi Gazete*, 28541.
- Upton, H. (2011). Can there be a Moral Duty to Cheat in Sport? *Sport, Ethics and Philosophy*, 5(2), 161-174.
- Vallerand, R. J., Brière, N. M., Blanchard, C. ve Provencher, P. (1997). Development and validation of the Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206.
- Wagnsson, S., Gustafsson, H. ve Augustsson, C. (2012). The Relation Between Perceived Parent Created Motivation Climate and Elite Youth Soccer Player' s Moral Decisions in Sports: The importance of mothers. Oral presentation at the International Convention on Science, Education and Medicine in Sport (ICSEMIS). Glasgow, United Kingdom. 19-24 July, 2012.
- Weiss, M. R. ve Bredemeier, B. J. L. (1990). Moral development in sport. *Exercise and sport sciences reviews*, 18(1), 331-378.